

תוכן עניינים

3	טיוטת תקנות
3	א. שם התקנות המוצעות
3	ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן
3	ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות :
2021	טיוטת תקנות הסדרת העיסוק בהדברה תברואית (חובות, הגבלות ותנאים נוספים), התשפ"ב–2021
4	1. הגדרות
4	פרק א': ציוד, אחסון והובלה
4	2. ציוד
4	3. החזקת תכשירי הדברה
5	4. אחסון תכשירי הדברה
5	5. שילוט מחסן וארגז
6	6. הובלת תכשירי הדברה
6	פרק ב': אמצעים, ביצוע פעולות הדברה וניטור
6	7. נקיטת פעולות טרם ביצוע הדברה
7	8. דיווח על מזיק לא מזוהה
7	9. פעולות הכנה בתכשירי הדברה
7	10. הרחקת בני אדם וחיות מחמד
8	11. פעולות בסיום הדברה
8	12. טיפול בפסולת
8	13. בחירת אמצעים שפגיעתם פחותה
9	14. ניטור לאחר פעולת הדברה
9	פרק ג': מסירת מידע למזמין, יידוע הציבור, תיעוד ושמירת מסמכים
9	15. הודעת אזהרה
9	16. מסירת מידע למזמין
9	17. תיעוד ושמירת מסמכים
10	פרק ד': הוראות שונות
11	18. פעולות מותרות למדביר בדירות בהנחיית מדביר מנחה
12	19. פרסומת שיש בה כדי להטעות
12	20. עדיפות היתר רעלים ותווית תכשיר
12	21. הצגת מסמכים ומידע
13	22. תחולה על מפעיל
13	תוספת
13	הודעת אזהרה לפעולת הדברה

- 13 ..... (תקנה 15)
- 13 ..... (ציור גולגולת)
- 13 ..... במקום זה מתבצעת פעולת הדברה ברעל מסוכן / בגז מסוכן!
- 13 ..... אסור לגעת ברעל המפוזר במקום! / בהדברה באיוד – הכניסה אסורה!
- 13 ..... במקרה של חשד להרעלה יש לפנות באופן מיידי לטיפול רפואי!
- 13 ..... יש להימנע מכניסה למקום ההדברה עד ל- .....
- 14 ..... דברי הסבר

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות

טיוטת תקנות הסדרת העיסוק בהדברה תברואית (חובות, הגבלות ותנאים נוספים),
התשפ"ב-2021

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

מטרת התקנות המוצעות היא לקבוע סטנדרט מקצועי מינימלי לעוסקים בהדברה תברואית בישראל, בהתאם להוראות החוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, תשע"ו-2016 (להלן: "חוק המדבירים" או "החוק").

חוק המדבירים חוקק בשנת 2016 במטרה להסדיר את העיסוק בהדברה של מזיקים לאדם ולרכוש, לשם הגנה על חיי אדם, בריאותם ואיכות חייהם של בני אדם, מניעת מפגעים תברואיים וסביבתיים וכן הגנה על הסביבה, לרבות משאבי הטבע, המערכות האקולוגיות והמגוון הביולוגי. החוק קבע את הליכי הרישוי של מדבירים, וכן את חובות המדביר. לעניין זה, פורטו בסעיף 14 לחוק שורה של הוראות בסיסיות בדבר הפעולות שמדביר נדרש לבצע לפני פעולת הדברה, במהלכה ובסיומה.

בנוסף, סעיף 16 לחוק קבע כי השר להגנת הסביבה יקבע חובות, הגבלות ותנאים נוספים שיחולו על מדביר כדי להבטיח את מקצועיות המדביר, ואת ביצוע פעולות ההדברה בהתאם למטרות חוק זה וכדי למנוע פגיעה בסביבה או בבריאות הציבור.

התקנות המוצעות נועדו בראש ובראשונה לפרט את החובות וההגבלות הנוספות שמדבירים נדרשים לעמוד בהן לצורך מימוש מטרות החוק כאמור. יצוין כי לפי סעיף 61 לחוק המדבירים, עמדו בתוקפן לתקופה של שלוש שנים הוראות תקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים), התשל"ה-1975 (להלן – תקנות הדברת מזיקים) אשר פירטו את החובות הנוספות על מדבירים על בסיס ההסדרה שקדמה לחוק.

יצוין כי חלק מן החובות המפורטות בתקנות המוצעות יחולו גם על מפעיל, שהוא מי שמפעיל דרך קבע אדם אחר בביצוע הדברה.

בנוסף, בתקנה 18 המוצעת, נקבעות פעולות אותן רשאי לבצע בעל רישיון מדביר בדירות גם ללא נוכחות של מדביר בעל רישיון מדביר במבנים ובשטח פתוח או רישיון מדביר באיוד. זאת מכוח ההסמכה בסעיף 4(ג) לחוק המדבירים, כפי שיפורט להלן. כמו כן, בתקנה 19 מוצע לקבוע הוראות נוספות לעניין פרסומת לפי הסמכות הקבועה בסעיף 20 לחוק.

ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות מטעם משרד להגנת הסביבה:

טיוטת תקנות הסדרת העיסוק בהדברה תברואית (חובות, הגבלות ותנאים נוספים),

התשפ"ב-2021

בתוקף סמכויותי לפי סעיפים 4(ג), 16 ו-20(ג) לחוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016¹ (להלן – החוק), לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת לענייני מדבירים ועם שר הבריאות לעניין תקנות 7-10, 12-15, 17-18 ו-20, ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

הגדרות 1. בתקנות אלה –

"ארגז" – כלי אחסנה ייעודי לתכשירי הדברה, ובכלל זה ארון;

"יומן ביצוע" – יומן ביצוע פעולות הדברה ערוך לפי הוראות תקנה 17;

"מחסן" – מבנה נייח המשמש לאחסון תכשירי הדברה;

"ציוד" – מכשיר או כלי המשמש לביצוע הדברה, כגון מרסס ומאבקת, לרבות מכל לאחסון תכשיר;

"תווית" – כהגדרתה בתקנות החומרים המסוכנים (רישום תכשירים להדברת מזיקים לאדם), התשנ"ד-1994 (להלן – תקנות רישום תכשירים);

"תכשיר" או "תכשיר הדברה" – תכשיר הדברה שנרשם לפי תקנות רישום תכשירים.

פרק א': ציוד, אחסון והובלה

ציוד 2. מדביר יחזיק וישתמש בציוד בהתאם לכל אלה:

(1) לא ישתמש בציוד שאינו במצב תקין ושלם, ובכלל זה ללא סדקים, שברים, נזילות או דליפות;

(2) ישמור על תקינותו ואחזקתו של הציוד בהתאם להוראות היצרן;

(3) ישתמש בציוד בהתאם להוראות תווית התכשיר, ככל שנקבעו, ובהתאם להוראות היצרן, לרבות לעניין ניקוי ושטיפה.

החזקת תכשירי הדברה 3. (א) מדביר יחזיק תכשירי הדברה באריזתם המקורית בלבד; נוכח מדביר כי האריזה המקורית, או התווית שעליה, ניזוקה, יפנה את התכשיר לפי הוראות תקנה 12.

¹ ס"ח התשס"ו, עמ' 582.
² ק"ת התשנ"ד, עמ' 1285.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי מדביר לאחסן תכשיר יבש או מוצק שאריזתו ניזוקה בתוך מיכל אחסון ניתן לאטימה, שתכונותיו מתאימות לאחסון של תכשירי הדברה, ובלבד שהאריזה המקורית הכוללת את התווית תישמר במיכל האחסון.

(ג) מדביר לא יחזיק תכשיר הדברה שתמה תקופת התפוגה שלו או פקע תוקף רישומו ולא חודש, ויפנה אותו בהתאם להוראות תקנה 15א(א) לתקנות רישום תכשירים, בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום שישה חודשים ממועד התפוגה או פקיעת התוקף, לפי העניין.

(ד) מדביר יחזיק תכשירי הדברה כאשר אריזתם סגורה היטב בכל עת.

(ה) מדביר לא יחזיק או יניח תכשיר הדברה בכלי, באריזה או בצורה המקובלים בציבור לשימוש בקשר עם מזון או שתייה.

(ו) מדביר לא יחזיק תכשיר הדברה באופן נגיש לילדים ולבעלי חיים.

4. אחסון תכשירי הדברה (א) מדביר יאחסן תכשירי הדברה במחסן או בארגז בלבד, שמתקיימים לגביו כל אלה –

(1) הוא נעול בכל עת, למעט בעת הכנסת תכשירי הדברה, הוצאתם או הטיפול בהם;

(2) הוא עשוי מחומר עמיד לבליה מכנית או כימית, וללא חוטי חשמל חשופים;

(3) הוא מקובע באופן שימנע התמוטטות או קריסה, ובכלל זה של מדפים וציוד פנימי;

(4) הוא מותקן באופן שאינו מאפשר חדירת מים ותוכנו אינו חשוף לשמש ישירה;

(5) הוא מאוורר, יבש ונקי.

(ב) מדביר לא יאחסן במחסן או בארגז חומר או חפץ שאינו תכשיר הדברה או ציוד, ואולם, רשאי מדביר לאחסן תכשירי הדברה בארגז שהתקיימו לגביו הוראות תקנת משנה (א), המצוי במחסן אף אם מאוחסנים באותו מחסן חומרים או חפצים שאינם מיועדים להדברה, למעט מזון, כלי מזון או תרופות.

5. שילוט מחסן וארגז (א) על דלת מחסן ועל ארגז יותקן שלט אזהרה קבוע, שעליו כיתוב ברור, קריא, ועמיד לבליה מכנית או כימית, אשר יכלול את כל אלה:

(1) סימון רעל בצורת מעוין אדום, הכולל דמות גולגולת עם עצמות מוצלבות בצבע שחור על רקע לבן, והמילים "רעל - סכנה חומרי הדברה" וכן "גישה למורשים בלבד";

(2) הכיתוב כאמור בפסקה (1) יהיה באותיות דפוס גדולות בעברית, בערבית ובאנגלית; גודל ציור גולגולת ושתי עצמות יהיה 15 ס"מ לפחות, וגובה האותיות יהיה כמפורט להלן -

(א) בארגז - 4 ס"מ לפחות;

(ב) במחסן - 8 ס"מ לפחות.

(3) פרטי המדביר והמפעיל, הכוללים שם ומספר טלפון, באותיות שגובהן כמפורט להלן -

(א) בארגז - 2 ס"מ לפחות;

(ב) במחסן - 4 ס"מ לפחות.

הובלת תכשירי הדברה 6. (א) מדביר יוביל תכשיר הדברה בארגז שהתקיימו לגביו הוראות תקנה 4, המעוגן לרכב באופן המונע טלטול בעת הנסיעה, בחלק סגור ונפרד של כלי הרכב.

(ב) רכב שמצויים בו תכשירי הדברה יהיה נעול בכל עת שמדביר אינו נמצא בו, יוצב עליו שלט אזהרה בולט לעין שיכלול את פרטי המדביר ויכתב עליו "אזהרה! חומרים רעילים".

(ג) מדביר לא יאחסן תכשירי הדברה ברכב דרך קבע.

פרק ב': אמצעים, ביצוע פעולות הדברה וניטור

נקיטת פעולות טרם 7. (א) טרם ביצוע הדברה, יזהה המדביר את סוג המזיק ויעריך את היקף הנגיעות של המזיק באזור המיועד לטיפול; זיהוי כאמור ייעשה בבדיקה חזותית, לרבות באמצעות איתור סימני נזק או גללים, או בשיטה מקובלת אחרת.

(ב) מדביר לא יעריך את סוג המפגע והיקפו על יסוד דיווח המזמין בלבד, אלא אם בנסיבות העניין לא ניתן לבצע את ההערכה בדרך אחרת, והוא תיעד את הסיבה לכך ביומן הביצוע.

(ג) נוכח מדביר כי יש לבצע הדברה באזור מסוים, יבחן את הסיבה המיועדת לביצוע ההדברה על מנת לאתר בעלי חיים שאינם מזיקים באותו איזור, ובכלל זה ערכי טבע מוגנים וחיות בר מוגנות, וכן יבחן אם מצויות באותו איזור או בסמוך אליו אוכלוסיות רגישות העלולות להיפגע מביצוע ההדברה.

- דיווח על מזיק לא 8. (א) מדביר שנתקל במזיק שאינו מכיר או שאינו מזהה, או במזיק המצוי מחוץ לאיזור התפוצה הרגיל שלו, או שאוכלוסיית המזיק גדולה במידה חריגה ידווח על כך לרשם לאלתר, ויבצע את הוראות הרשם ככל שניתנו.
- מזוהה
- (ב) בדיווח כאמור בתקנת משנה (א) יציין המדביר את המקום והזמן בו נצפה המזיק על ידו, וכן את תיאור המזיק, ויצרף לדיווח כל אמצעי מזהה נוסף העומד לרשותו באופן סביר, כגון דגימה או צילום.
- פעולות הכנה 9. (א) מדביר יבצע הכנה של תכשיר במקום מאוורר, שאינו מטבח או מקום אחר שמאוחסן בו מזון או כלי אוכל.
- בתכשיר הדברה
- (ב) הכנת תכשיר להדברה תעשה בסמוך ככל האפשר לביצוע הפעולה ובכמות הדרושה לביצוע אותה הדברה, ובכל מקרה לא תעשה יותר מ-12 שעות לפני ההדברה.
- (ג) מדביר לא ישתמש בכלי מטבח או כלי אוכל להכנת תכשיר הדברה, אלא בצידוד ייעודי למטרה זו.
- (ד) טרם ביצוע הדברה יודא המדביר כי האיזור המיועד להדברה פנוי ונקי באופן שיאפשר יישום בטוח ויעיל של התכשיר.
- (ה) מדביר המניח תכשיר הדברה למכרסמים בתיבת האכלה, יקבע את התיבה באופן יציב שאינו ניתן לניתוק בנקל, ויסמן על התיבה פרטים אלה:
- (1) שם המדביר ומס' טלפון;
  - (2) מספר רישיון המדביר;
  - (3) שם תכשיר ההדברה;
  - (4) תאריך הצבת התיבה הכוללת תכשיר הדברה;
  - (5) סימון רעל בהתאם לתקנות רישום תכשירים;
  - (6) מס' טלפון של המכון הארצי למידע בהרעלות בביה"ח רמב"ם בחיפה.
- הרחקת בני אדם 10. (א) מדביר לא ירשה לאדם להיות נוכח במקום שבו מבוצעת פעולת הכנה או פעולת הדברה שעלולה לגרום לחשיפה לחומר ההדברה, אלא אם הוא בגיר ונוכחותו נדרשת, או שהוא מפקח על ביצוע הפעולה, והוא נוקט אמצעי זהירות או בטיחות מתאימים; מדביר ימסור לאדם כאמור הנוכח במקום שבו מבוצעת פעולת הדברה, מידע והנחיות באשר לפעולת ההדברה, הסיכונים ואמצעי הבטיחות הנדרשים.

(ב) מדביר יוודא כי חיות מחמד יורחקו ממקום ביצוע פעולת הכנה או פעולת הדברה.

פעולות בסיום הדברה 11. בסיום הדברה יוודא מדביר כי בני אדם ובעלי חיים שאינם מזיקים אינם צפויים להיחשף לתכשיר ההדברה מעבר למידת החשיפה הנובעת מיישום התכשיר לפי

הוראות התווית או לבוא איתו במגע, ובין היתר באמצעות אלה :

(1) איסוף אריזות תכשירי הדברה ושאריות של תכשיר הדברה מהמקום ;

(2) מסירת הנחיות למזמין העבודה בדבר מועד בטוח לכניסה למקום ביצוע ההדברה.

טיפול בפסולת 12. מדביר יאסוף אריזות ריקות של תכשיר, תכשיר שנשפך או התפזר שלא בדרך הדברה, וכן שאריות של תכשיר שהתפזרו בעת ביצוע הדברה, ויפנה אותם באופן בטוח בהתאם להוראות התווית, ואם לא נקבעו הוראות בתווית לפי תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א-1990³ או הוראות תקנה 15א(א) לתקנות רישום תכשירים, לפי העניין.

בחירת אמצעים שפגיעתם פחותה 13. (א) בבחירת אמצעי להדברה שפגיעתו פחותה, יפעל מדביר בין היתר בהתחשב בכל אלה :

(1) סיווג התכשיר בהתאם להוראות התווית, ככל שנקבע לפי הוראות תקנה 9א לתקנות רישום תכשירים ;

(2) פגיעתו של תכשיר בפיתיון פחותה מפגיעתו של תכשיר המיושם בריסוס או באיבוק ;

(3) פגיעתו של תכשיר המאפשר יישום ממוקד פחותה מפגיעתו של תכשיר המחייב פיזור על פני שטח נרחב ;

(4) פגיעתו של תכשיר שאינו מכיל חומר דליק פחותה מפגיעתו של תכשיר המכיל חומר כאמור ;

(5) פגיעתו של תכשיר המיועד למין מסוים של מזיק פחותה מפגיעתו של תכשיר בעל ייעוד כללי.

(ב) מדביר יבצע הדברה באמצעות ערפול, עישון או איוד רק במקרה שבו לא ניתן לסלק את המפגע או המטרד בדרך אחרת, ובכל מקרה לא בדירת מגורים.

(ג) מדביר לא יבצע הדברה באיוד בקרבת אוכלוסייה, אלא בהתאם להוראות התווית ובלבד שקיבל אישור מראש ובכתב מהרשם.

³ ק"ת התשנ"א, עמ' 22.

ניטור לאחר פעולת 14. (א) מדביר יבדוק נוכחות מזיקים לאחר ביצוע הדברה ואת הצלחת פעולת הדברה באמצעות ניטור במקום, באופן המתאים והמקובל לסוג המזיק, בהתחשב במחזור החיים של המזיק, באופי בית הגידול ובהיקף הנגיעות, בהתאם למפורט להלן:

(1) בפעולת הדברה נגד פרעושים, פשפש מיטה, קרציות, נמלי אש או טרמיטים – בכל מקום;

(2) בפעולת הדברה נגד מזיק אחר – במקום שאינו מנוי בסעיף 4(א)(1) לחוק, ובכל מקרה בו קיים ספק לגבי הצלחת הפעולה בין בשל מורכבות הפעולה, חומרת המפגע ובין מטעם אחר.

פרק ג': מסירת מידע למזמין, יידוע הציבור, תיעוד ושמירת מסמכים

הודעת אזהרה 15. (א) לפני התחלת פעולת הדברה, למעט הדברה בתוך בורות ביוב סגורים או בתוך דירת מגורים, יציב המדביר ליד כל כניסה למקום הפעולה הודעת אזהרה הכוללת את הפרטים לפי הדוגמה שבתוספת; לעניין זה, "דירת מגורים" – לרבות חצרים הצמודים אליה ובלבד שאינם נגישים לציבור.

(ב) במקרה שביצוע ההדברה כאמור בתקנת משנה (א) מחייב הימנעות מכניסה ושהייה יש לתלות את הודעת האזהרה לפחות 24 שעות לפני תחילת הביצוע, ולציין בהודעה את המועד הצפוי שבו ניתן יהיה להיכנס למקום.

(ג) הודעת האזהרה לפי תקנה זו תהיה על רקע לבן (או על רקע צבע בהיר ובולט לעין) וגודל של לא פחות מ-16 על 21 ס"מ; צבע האותיות במודעה יהיה שחור או אדום, וגודל האותיות ימלא את שטח ההודעה.

מסירת מידע 16. (א) טרם ביצוע הדברה ימסור מדביר למזמין מידע לפי הוראות סעיף 14(ד)(2) לחוק, שיכלול גם אזהרה לפיה במקרה של חשד להרעלה יש לפנות באופן מיידי לקבלת טיפול רפואי, וכן הנחיות בדבר כניסה מחדש למקום בו בוצעה ההדברה במידת הצורך.

(ב) מידע כאמור בתקנת משנה (א) יימסר בכתב, בין מודפס על גבי נייר ובין במדיה אלקטרונית, ובלבד שהמזמין לא התנגד למסירתו במדיה אלקטרונית.

תיעוד ושמירת מסמכים 17. (א) מדביר יתעד את פעולותיו באמצעות יומן ביצוע, שיירשמו בו הפרטים הבאים ביחס לכל פעולת הדברה שביצע, ויימסר למזמין ההדברה לפי סעיף 14(ד)(8):

(1) פרטי המדביר, לרבות שמו המלא, סוג הרישיון, מספר הרישיון ופרטי הקשר עימו שנמסרו למזמין;

(2) פרטי המפעיל, אם קיים;

- (3) פרטי המזמין – שמו, מספר הטלפון הנייד שלו ותפקידו ;
- (4) פרטי מדביר שסייע בביצוע ההדברה לרבות שמו המלא, סוג הרישיון, מספר הרישיון ;
- (5) בפעולת הדברה לפי תקנה 18 - תיעוד ההנחיות שניתנו על ידי המדביר המנחה ותיעוד הפעולות שביצע המדביר המונחה ;
- (6) המקום בו התבצעה ההדברה ;
- (7) תאריך ושעת ביצוע ההדברה ;
- (8) המזיקים שנמצאו במקום, רמת הנגיעות ופעולות הזיהוי שבוצעו טרם ביצוע פעולת ההדברה ;
- (9) פעולות מניעה וטיפול שנבחנו או שבוצעו, בין אם על-ידי המדביר ובין אם נמסרו כהמלצה למזמין ;
- (10) תכשיר ההדברה בו נעשה שימוש, לרבות שמו המסחרי של התכשיר, סדרת הייצור, שם החומר הפעיל, ריכוז החומר הפעיל בתכשיר, ריכוז החומר הפעיל בתכשיר המוכן לשימוש, ושיטת היישום ;
- (11) העתק המידע שנמסר למזמין לפני הביצוע לפי הוראות תקנה 16 ; במקרה שלאחר מסירת המידע נעשה שינוי בביצוע הפעולה, ובכלל זה אם ניתנו למזמין הנחיות שונות או נוספות על אלה שנמסרו מלכתחילה, יכלול התיעוד את השינוי ואת הסיבה לו.
- (12) לאחר ביצוע ההדברה יתעד המדביר את הבדיקה שבוצעה לעניין הצלחת הפעולה, וממצאיה, בהתאם להוראות תקנה 14.
- (ב) יומן ביצוע יכול שינוהל על גבי נייר או בכל דרך של מדיה אלקטרונית, ויישמר לתקופה של שלוש שנים לפחות באופן הניתן לעיון, העתקה ובדיקה בכל עת.
- (ג) מבלי לגרוע מהוראות תקנות משנה (א) ו- (ב), מדביר שביצע הדברה של יתושים בשטח פתוח ימסור לרשם את המידע כאמור בתקנת (א) לגבי פעולת ההדברה, באופן מקוון, במתכונת שהרשם הורה עליה לפי הוראות סעיף 19 לחוק, מייד לאחר סיום ביצועה ולא יאוחר מ- 48 שעות לאחר מכן.

פרק ד': הוראות שונות

פעולות מותרות
למדביר בדירות
בהנחיית מדביר
מנחה

18. (א) מדביר בדירות (להלן – המדביר המונחה) רשאי לעסוק בכל אחת מהפעולות המפורטות להלן, גם מחוץ למקום המנוי בסעיף 4(א)(1) לחוק, ובלבד שהוא מבצע אותה בהנחיה של מדביר במבנים ובשטח פתוח או מדביר באיוד (בתקנות אלה – המדביר המנחה) אף שלא בנוכחותו או בהשגחתו של המדביר המנחה, ובהתאם להוראות סעיף קטן (ב):

(1) בדיקת תיבות האכלה המכילות פיתיון להדברת מכרסמים, והחלפת הפיתיון במידת הצורך, ובלבד שנעשה שימוש בתכשיר פיתיון מוכן מראש;

(2) הדברת מזיקים שהם חרקים באמצעות תכשיר פיתיון מוכן מראש;

(3) הדברת תיקנים במתקני ביוב סגורים;

(4) הדברת מכרסמים במתקני ביוב סגורים באמצעות תכשיר פיתיון מוכן מראש;

(5) ריסוס פחי אשפה לקטילת זבובים בוגרים, למעט פח אשפה טמון בקרקע.

(ב) ביצוע הפעולות בתקנת משנה (א) יהיה בכפוף לכל אלה:

(1) המדביר המונחה יבצע את הפעולה בהתאם לתכנית הדברה כתובה שהכין המדביר המנחה, לאחר ששניהם נכחו יחד במקום טרם תחילת פעולת ההדברה וביצעו סיור משותף, ולאחר שהמדביר המנחה ביצע ניטור מזיקים ובחן את האפשרות לעשות שימוש באמצעי טיפול או בפעולות מניעה לשם מניעת המפגע או המטרד או סילוקו; בתכנית ההדברה יפורטו שם תכשיר ההדברה שייעשה בו שימוש, כמויות התכשיר הנדרשות ומקומות היישום;

(2) המדביר המנחה הוא המפעיל של המדביר המונחה או הממונה עליו אצל אותו מפעיל;

(3) המדביר המונחה יעביר העתק מתיעוד הפעולות שביצע טרם ביצוע ההדברה במהלכה ובסיומה למדביר המנחה אשר ישמור את ההעתק לתקופה של שלוש שנים לפחות.

(4) המדביר המנחה ישמור את תכנית ההדברה לתקופה של שלוש שנים לפחות.

(ג) בתקנה זו, "תכשיר פיתיון מוכן מראש" – תכשיר שהוא אחד מאלה:

(1) התכשיר מיוצר ונמכר כשהוא מוכן לשימוש ללא צורך בפעולות הכנה;

(2) השימוש בתכשיר טעון פעולות הכנה, כגון מיהול, ערבוב או הכנה של פיתיון, וההכנה בוצעה על ידי המדביר המנחה.

פרסומת שיש בה 19. (א) מדביר לא יכלול בפרסום, בהמלצה או במידע הנמסר מטעמו את כל אלה כדי להטעות -

(1) פרטים לעניין ביצוע הדברה שאינם עומדים בחובות המדביר לפי החוק, ובכלל זה ביצוע פעולות הדברה כנגד בעלי חיים שאינם מזיקים.

(2) פרטים מהם ניתן להסיק כי הוא פועל מטעם המדינה, המשרד להגנת הסביבה או הרשם, ולא יעשה שימוש בסמל המדינה או המשרד להגנת הסביבה, אלא אם קיבל אישור לכך.

(3) הצעה לביצוע פעולות הדברה על בסיס תקופתי או עונתי, ללא בחינה כי קיים חשש למפגע או למטרד המצדיק את ביצוע ההדברה, וכי לא ניתן לבצע פעולות מניעה או לעשות שימוש באמצעי טיפול.

(ב) הכללת ביטויים אלה בפרסום, המלצה או מידע הנמסר על ידי מדביר הוא פרסומת שיש בה כדי להטעות -

(1) המילים "ירוקה", "אורגנית", "טבעית", "ידידותית לסביבה", "אקולוגית" בקשר עם הדברה, או כל כינוי אחר שמשתמע ממנו כי הדברה שהוא מבצע אינה כרוכה בסיכון.

(2) המילים "הדברה מונעת" או ביטוי אחר שמשתמע ממנו כי פעולת הדברה משמשת לניקוי או לחיטוי.

עדיפות היתר רעלים 20. היה בידי מדביר או מפעיל היתר רעלים, כמשמעותו בחוק החומרים המסוכנים, שהוראותיו בעניין מסוים שונות מההוראות שנקבעו בתקנות אלה, או שבתווית של תכשיר מסוים נקבעו הוראות שונות מההוראות תקנות אלה, יגברו הוראות היתר הרעלים או תווית התכשיר, לפי העניין, ויראו אותן כחובות מדביר ומפעיל לעניין תקנות אלה.

הצגת מסמכים 21. (א) מדביר ימסור העתק מיומן ביצוע של פעולות הדברה, ושל כל מידע אחר שהוא נדרש לתעד או לשמור לפי החוק ולפי הוראות תקנות אלה לממונה הגנת הסביבה לפי דרישתו.

(ב) ממונה הגנת הסביבה רשאי לדרוש ממדביר למסור מידע אודות עיסוקו בהדברה והפעולות אותן הוא מבצע לצורך פיקוח על העיסוק כאמור, ורשאי הוא לקבוע כי מסירת המידע תהיה בכתב או בעל פה, באופן, במקום ובמועד שיורה, ובלבד שאם נדרש המדביר להתייצב במקום מסוים, תימסר לו הודעה על כך זמן סביר מראש; נדרש מדביר כאמור, ימסור את המידע בדרך שהורה הממונה.

תחולה על מפעיל 22. מפעיל יעמיד לרשות מדביר שהוא מפעיל ציוד ואמצעים הנדרשים בהתאם להוראות תקנות אלה, לא יורה למדביר לפעול בניגוד להוראות תקנות אלה, ויחולו עליו חובות לפי הוראות תקנות 2 עד 6, 17, 19, ו-21, בשינויים המחויבים.

תוספת

הודעת אזהרה לפעולת הדברה

(תקנה 15)

אזהרה! (ציור גולגולת)

במקום זה מתבצעת פעולת הדברה ברעל מסוכן / בגז מסוכן!

אסור לגעת ברעל המפוזר במקום! / בהדברה באיוד – הכניסה אסורה!

במקרה של חשד להרעלה יש לפנות באופן מיידי לטיפול רפואי!

יש להימנע מכניסה למקום ההדברה עד ל- .....

פרטי פעולת ההדברה:

(1) כתובת:

(2) מועדי הפעולה: יום בשבוע ____; תאריך ____; בין השעות ____.

(3) שם התכשיר: ____; שם החומר הפעיל: ____.

(4) סוג המזיק: ____.

פרטי המדביר:

(1) שם מלא; סוג הרישיון; מס' רישיון מדביר.

(2) מס' טלפון נייד של המדביר.

(3) שם ומס' טלפון של המפעיל (אם קיים).

ד ב ר י ה ס ב ר

כללי

מטרת התקנות המוצעות היא לקבוע סטנדרט מקצועי מינימלי לעוסקים בהדברה תברואית בישראל, בהתאם להוראות החוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, תשע"ו-2016 (להלן: "חוק המדבירים" או "החוק").

חוק המדבירים חוקק בשנת 2016 במטרה להסדיר את העיסוק בהדברה של מזיקים לאדם ולרכוש, לשם הגנה על חיי אדם, בריאותם ואיכות חייהם של בני אדם, מניעת מפגעים תברואיים וסביבתיים וכן הגנה על הסביבה, לרבות משאבי הטבע, המערכות האקולוגיות והמגוון הביולוגי. החוק קבע את הליכי הרישוי של מדבירים, וכן את חובות המדביר. לעניין זה, פורטו בסעיף 14 לחוק שורה של הוראות בסיסיות בדבר הפעולות שמדביר נדרש לבצע לפני פעולת הדברה, במהלכה ובסיומה.

בנוסף, סעיף 16 לחוק קבע כי השר להגנת הסביבה יקבע חובות, הגבלות ותנאים נוספים שיחולו על מדביר כדי להבטיח את מקצועיות המדביר, ואת ביצוע פעולות ההדברה בהתאם למטרות חוק זה וכדי למנוע פגיעה בסביבה או בבריאות הציבור.

התקנות המוצעות נועדו בראש ובראשונה לפרט את החובות וההגבלות הנוספות שמדבירים נדרשים לעמוד בהן לצורך מימוש מטרות החוק כאמור. יצוין כי לפי סעיף 61 לחוק המדבירים, עמדו בתוקפן לתקופה של שלוש שנים הוראות תקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים), התשל"ה-1975 (להלן – תקנות הדברת מזיקים) אשר פירטו את החובות הנוספות על מדבירים על בסיס ההסדרה שקדמה לחוק.

יצוין כי חלק מן החובות המפורטות בתקנות המוצעות יחולו גם על מפעיל, שהוא מי שמפעיל דרך קבע אדם אחר בביצוע הדברה.

בנוסף, בתקנה 18 המוצעת, נקבעות פעולות אותן רשאי לבצע בעל רישיון מדביר בדירות גם ללא נוכחות של מדביר בעל רישיון מדביר במבנים ובשטח פתוח או רישיון מדביר באיוד. זאת מכוח ההסמכה בסעיף 4(ג) לחוק המדבירים, כפי שיפורט להלן. כמו כן, בתקנה 19 מוצע לקבוע הוראות נוספות לעניין פרסומת לפי הסמכות הקבועה בסעיף 20 לחוק.

תקנה 1

מוצע להגדיר מספר מונחים בהם ייעשה שימוש בתקנות המוצעות.

להגדרה "ארגז" לעניין התקנות המוצעות, מוצע לקבוע את המונח "ארגז" לעניין כל כלי המשמש ככלי אחסנה ייעודי לתכשירי הדברה, לרבות ארון. יצוין כי מדביר נדרש לאחסן תכשירי הדברה בכלי אחסנה ייעודי אשר עומד בדרישות המהותיות שנקבעו בתקנות, כפי

שיפורט להלן.

להגדרה **"יומן ביצוע"** מוצע להגדיר לעניין התקנות המוצעות את המונח **"יומן ביצוע"** לגבי אמצעי התייעוד של פעולות מדביר, ככל שהן נדרשות לפי החוק ולפי התקנות. יומן הביצוע יכול להתנהל באופן ידני או ממוחשב, והוא משמש כאמצעי בקרה מרכזי על עבודת המדביר. להגדרה **"מחסן"** ההגדרה המוצעת מתייחסת לאחסון של תכשירי הדברה במבנה נייד. יצוין כי מחסן לתכשירי הדברה נדרש לעמוד בתנאים מהותיים הקבועים בתקנות המוצעות.

להגדרה **"ציוד"** במסגרת ביצוע פעולות הדברה, מדבירים נדרשים להשתמש בסוגים שונים של ציוד. כך למשל, לצורך ריסוס של תכשירי הדברה נעשה שימוש במרסס, הכולל מיכל שמכיל את תכשיר ההדברה. ציוד זה בא במגע עם תכשירי הדברה, שהם חומרים מסוכנים. מוצע כי הגדרת המונח בתקנה 1 המוצעת תכלול את כל סוגי הציוד המשמשים לביצוע הדברה.

להגדרות **"תווית"**, **"תכשיר"** או **"תכשיר הדברה"** בסעיף 2 לחוק המדבירים מוגדר **"תכשיר הדברה"** כ"חומר או תערובת של חומרים כימיים, בכל מצב צבירה, המיועדים להדברה". בנוסף, ההגדרה **"תכשיר הדברה רשום"** היא **"תכשיר הדברה שנרשם לפי חוק החומרים המסוכנים"**. יובהר, כי רישום של תכשירי הדברה לפי חוק החומרים המסוכנים הוא רישום לפי תקנות החומרים המסוכנים (רישום תכשירים להדברת מזיקים לאדם), תשנ"ד-1994 (להלן: **"תקנות רישום תכשירים"**).

לפיכך, מוצע כי לעניין התקנות המוצעות יוגדר **"תכשיר"** או **"תכשיר הדברה"** על ידי הפנייה מפורשת לתקנות רישום תכשירים. הגדרה זו זהה במהותה להגדרה הקבועה בחוק. בנוסף, מוצע להגדיר את המונח **"תווית"** המתייחס לתווית התכשיר לפי תקנות רישום תכשירים. הוראות התווית הן חלק מהותי מתנאי רישום התכשיר וקיימת חובה חוקית לפעול בהתאם להוראות אלה לפי הדין הקיים. התווית קובעת את תנאי השימוש שנועדו לקבוע את אופן שיישום של התכשיר בפועל בדרך שתאפשר את השגת מטרות השימוש בתכשיר בדרך שתמנע פגיעה בסביבה ובציבור.

פרק א'

פרק א' לתקנות המוצעות קובע, בתקנות 2 עד 6 המוצעות, חובות ביחס לציוד, אחסון, שילוט והובלה, לפי סעיף 16(א)(1) לחוק.

תקנה 2

התקנה המוצעת מפרטת את הדרישות והתנאים בדבר החזקה ושימוש בציוד. התנאים המוצעים הם בגדר דרישות בסיסיות לעניין שימוש בציוד תקין בהתאם להוראות היצרן ובהתאם להוראות תווית התכשיר. למותר לציין כי שימוש בציוד לא תקין כגון ציוד סדוק, שבור, נוזל או דולף עלול לסכן את הציבור והסביבה, ואף את המדביר עצמו, שכן תכשירי ההדברה הם חומרים מסוכנים והשימוש בהם חייב להיעשות באופן זהיר ומבוקר.

תקנה 3

התקנה המוצעת קובעת שורה של חובות והגבלות לעניין החזקת תכשירי הדברה על ידי

מדביר. יש לחזור ולהדגיש, כי תכשירי הדברה הם חומרים מסוכנים, והחזקתם כרוכה באופן מובנה בסיכונים שונים לציבור ולסביבה. יצוין כי תעודות רישום עבור תכשירים מרוכזים, שעלולים להיות מסוכנים יותר בשימוש, יאושרו לרוב לשימוש של מדבירים בלבד, ולא לשימוש הציבור הרחב, כך שעל פניו נדרשת רמה גבוהה יותר של זהירות בהחזקתם.

בתקנת משנה (א) מוצע לקבוע כי המדביר יחזיק את תכשירי ההדברה באריזתם המקורית בלבד. מאחר שמדובר בחומרים מסוכנים, האריזה המקורית נועדה להבטיח מניעת סיכון בהחזקת התכשיר ושימוש בו. כמו כן, האריזה נושאת עליה את תווית התכשיר, אשר קובעת את החובות לגבי השימוש בתכשיר. בתקנת משנה (ב) מוצע להבהיר כי כאשר מדובר בחומר יבש או מוצק, ניתן להחזיקו - בצירוף האריזה הפגומה – במיכל אחסון אטום מתאים.

בכל מקרה אחר של נזק לאריזת התכשיר, על המדביר לפנות את התכשיר כפסולת בהתאם להוראות תקנה 11 המוצעת. יש להדגיש כי אחסון של תכשיר שאינו באריזה המקורית או ללא תווית ברורה ותקינה – לא ימנע את הסיכונים הכרוכים בהחזקת התכשיר.

בתקנת משנה (ג) מוצע לקבוע איסור החזקת תכשיר שפג תוקפו או שהרישום שלו אינו בתוקף. חובות אלה מצטרפות להוראות הקבועות בתקנות רישום תכשירים. עוד מוצע להבהיר כי מדביר שיש בידו תכשיר שפג תוקפו או שאינו רשום נדרש לפנותו בהתאם להוראות תקנה 15א(א) לתקנות רישום תכשירים, בהקדם האפשרי ולא יאוחר משישה חודשים ממועד התפוגה או פקיעת התוקף, לפי העניין.

יצוין כי תקנה 15א(א) לתקנות רישום תכשירים קובעת כי מי שבידו תכשיר שפג תוקפו או שהרישום שלו אינו בתוקף, נדרש להחזירו לבעל תעודת הרישום או לסלקו לאתר הפסולת המסוכנת בנאות חובב או למקום אחר שאישר הממונה לפי תקנות רישום תכשירים, ועליו לנקוט את האמצעים הדרושים למניעת פגיעה באיכות הסביבה במהלך הפינוי. לוח הזמנים לפינוי התכשיר שמוצע בתקנת משנה (ג) תואם את הוראות תקנות רישום עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א-1990 (להלן – תקנות סילוק פסולת), שחלות אף הן בנסיבות אלה.

בתקנת משנה (ד) מוצע לקבוע חובה להחזיק תכשיר הדברה באריזה סגורה היטב בכל עת, על מנת למנוע פיזור בלתי מבוקר של חומרים מסוכנים.

בתקנת משנה (ה) מוצע לקבוע איסור להחזיק או להניח תכשיר הדברה בכלי או באופן המקובל בציבור לשימוש במזון. איסור דומה נקבע כבר בתקנות הדברת מזיקים בעבר. למותר לציין כי החזקת תכשיר הדברה בכלי המיועד למזון או למשקה עלול לסכן חיי אדם, במקרה של טעות שתוביל לשתיית רעל. למרבה הצער, גם לאחרונה אירע מקרה בו מדביר הניח תכשיר הדברה באריזה של מזון לתינוקות בגן ילדים, תוך סיכון חיי אדם.

בתקנת משנה (ו) מוצע לקבוע איסור נוסף על החזקת תכשיר הדברה באופן נגיש לילדים ולבעלי חיים. איסור זה משלים את החובות לעניין אחסון תכשירי הדברה, מתוך הנחה כי ילדים ובעלי חיים אינם יכולים לקרוא ולהבין את הוראות האזהרה על תווית התכשיר, ועל

כן יש למנוע מלכתחילה נגישות שלהם לתכשירים אלה.

תקנה 4

מוצע לקבוע חובות לעניין אחסון של תכשירי הדברה, לאור מסוכנותם של החומרים הן לאדם והן לסביבה. אחסון התכשירים צריך להיעשות באופן שימנע פיזור בלתי מבוקר או חשיפה בלתי מבוקרת של החומרים לציבור ולסביבה, על מנת למנוע הרעלה או פגיעה גופנית אחרת.

בתקנת משנה (א) מוצע לקבוע כי תכשירי הדברה יאוחסנו במחסן או בארגז ייעודיים, ותוך קיום כל התנאים הבאים: (1) נעילה של הארגז והמחסן, למעט בעת הכנסה והוצאה של תכשירים או טיפול בהם; (2) הארגז או המחסן עשוי מחומר עמיד לבליה מכנית וכימית וללא חוטי חשמל חשופים; (3) הארגז או המחסן מקובע באופן שימנע התמוטטות או קריסה, ובכלל זה של מדפים וציוד פנימי; (4) אינו מאפשר חדירה של מים ותוכנו אינו חשוף לשמש; (5) מאוורר, יבש ונקי. יצוין כי תכשירי ההדברה מכילים חומרים שעלולים להגיב או להתפרק במגע עם מים, אוויר או בחשיפה לשמש, וחובות אלה, שנקבעו כבר בתקנות הדברת מזיקים, נועדו למנוע סיכונים באחסון.

בתקנת משנה (ב) מוצע לקבוע כי מדביר לא יאחסן במחסן או בארגז הייעודיים, חומר או חפץ שאינו תכשיר הדברה. עם זאת, במקרה שמדביר מאחסן תכשירי הדברה בארגז שהתנאים הקבועים בסעיף (א) מתקיימים בו, הוא רשאי לאחסן את הארגז במחסן שיש בו חומרים או חפצים שאינם תכשירי הדברה, למעט מזון, כלי מזון או תרופות. זאת על מנת למנוע סכנה לזיהום של מזון ותרופות.

תקנה 5

מוצע לקבוע חובות ותנאים לעניין הצבת שילוט על דלת המחסן והארגז המכילים תכשירי הדברה. התנאים כוללים הוראות לעניין תוכן השילוט, יציבותו, גודלו של ציור הגולגולת ושתי עצמות וגובה האותיות בהתאם לסוג מתקן האחסון. הוראות דומות נקבעו בעבר גם בתקנות הדברת מזיקים. בבדיקה השוואתית שנעשתה במסגרת הליך הערכת השפעות הרגולציה נמצא כי תנאים אלה תואמים סטנדרטים מקובלים בעולם ואינם משיתים נטל משמעותי.

למותר לציין כי שילוט ברור של מקום אחסון תכשירי הדברה הוא תנאי בסיסי למניעת סיכונים עקב חשיפה בלתי זהירה או מבוקרת לתכשירים אלה.

תקנה 6

מוצע לקבוע תנאים והגבלות בעניין הובלה ואחזקה של תכשירי הדברה ברכב. על פי המוצע, הובלה של תכשיר הדברה תתבצע רק בתוך ארגז שתנאי תקנה 4 לתקנות המוצעות מתקיימים בו. מטרת ההגבלות למנוע מצב בו טלטול של הרכב יביא לפיזור של תכשירי הדברה. בנוסף, מוצע לקבוע חובה להציב שילוט אזהרה על הרכב בעת שהמדביר לא ימצא ליד הרכב, וחובה לנעול את הרכב. זאת על מנת למנוע גישה בלתי מורשית לחומרים המסוכנים.

עוד מוצע בתקנת משנה (ג) לאסור על אחסון קבוע של תכשירי הדברה ברכב, זאת, בין היתר, על מנת למנוע סיכונים הכרוכים בהתפרקות של תכשירי הדברה בתנאי חום, חשיפה ממושכת לשמש ועוד. יצוין כי בבדיקה השוואתית שנעשתה במסגרת הליך הערכת השפעות הרגולציה נמצא כי תנאים אלה תואמים את הסטנדרטים המקובלים בעולם.

פרק ב'

הפרק המוצע עוסק בחובות הכרוכות בביצוע פעולות ההדברה עצמן, לרבות צעדים מוקדמים לביצוע הדברה ופעולות ניטור. התקנות בפרק זה מותקנות מכוח סעיף 16(א)(3) לחוק.

תקנה 7

בסעיף 14 לחוק, נקבע כי מדביר לא יבצע פעולת הדברה אלא אם בחן ומצא כי קיים חשש למפגע מזיקים או למטרד המצדיק את ביצוע ההדברה. יודגש כי ביצוע הדברה משמעותו פיזור של חומרים רעילים בסביבה ובמבנים, באופן העלול ליצור סיכון ויש לוודא כי הדברה אמנם נדרשת. כמו כן, לפני ביצוע פעולת הדברה, מדביר נדרש לבחון אם ניתן בנסיבות העניין לבצע פעולות מניעה או להשתמש באמצעי טיפול למניעת מפגע או מטרד או סילוקו. תקנה 7 המוצעת מפרטת את הפעולות שמדביר נדרש לבצע טרם תחילת פעולת ההדברה. מוצע לקבוע כי המדביר יבצע בדיקה חזותית פשוטה על מנת לוודא כי קיים מזיק, לזהות את המזיק ואת היקף הנגיעות. בדיקה כזו מאפשרת גם לייעל פעולת ההדברה באמצעות הערכה ממוקדת.

בתקנת משנה (ב) מוצע לקבוע במפורש כי ההערכה לא תבוצע בסיס הדיווח של מזמין העבודה בלבד, אלא אם אין אפשרות לבצע את ההערכה בדרך אחרת. במקרה כזה יידרש המדביר לתעד את הסיבה לכך שלא ניתן לבצע את ההערכה. יובהר כי אין מקום להתחמקות או להימנעות מביצוע בדיקה בשל עצם הצורך להקדיש זמן לביצוע ההערכה, אלא במקרה שקיימת מניעה ממשית.

תקנת משנה (ג) קובעת שלב נוסף של ניטור הסביבה טרם ביצוע פעולת ההדברה ולאחר שהמדביר נוכח כי יש לבצע הדברה. זאת על מנת לאתר בעלי חיים שאינם מזיקים באותו אזור ובכלל זה ערכי טבע מוגנים וחיות בר מוגנות וכן אוכלוסיות רגישות נוספות העלולות להיפגע כתוצאה מפעולת ההדברה. בחינה זו נדרשת על מנת לקיים את חובות המדביר לפי סעיף 14(ד)(4) ו- (5) לחוק, לפיהן על המדביר לנקוט את האמצעים הדרושים למניעת פגיעה בבעלי חיים שאינם מזיקים ובבני אדם, ולעשות שימוש באמצעים המתאימים ביותר להצלחת הפעולה.

תקנה 8

מוצע לקבוע חובת דיווח לעניין מין פולש חדש או מזיק המתגלה שלא בסביבת הגידול הרגילה. במקרה שמדביר נתקל במזיק שאיננו מזהה או כאשר מדובר במזיק המצוי באזור שאינו אזור התפוצה הרגיל שלו, או כאשר אוכלוסייתו של אותו מזיק גדלה במידה חריגה, המדביר יידרש לדווח על כך לרשם ולפעול בהתאם להנחיותיו ככל שניתנו. תקנה זו נועדה

לאפשר טיפול כוללני במקרים בהם הדבר נדרש.

מסירת מידע אודות מין מזיק חדש תוכל לאפשר היערכות מהירה יותר להתמודדות עם המזיק, לרבות הפצת מידע וגיבוש המלצות לרשויות המקומיות, לבעלי נכסים ולמדבירים אודות המזיק ודרכי ההתמודדות עימו.

תקנה 9

מוצע לקבוע הוראות אופרטיביות שעניינן פעולות הכנה שעל המדביר לבצע בתכשיר הדברה טרם ביצוע פעלת ההדברה.

תקנת משנה (א) קובעת כי מדביר יבצע פעולות הכנה לתכשיר ההדברה במקום מאוורר, ולאסור הכנה של תכשיר במקומות כמו מטבח או מקומות המשמשים לאחסון מזון. פעולת ההכנה כרוכה לעיתים קרובות בדילול של תכשיר מרוכז לריכוז שבו מבוצעת ההדברה. פעולת ההכנה עלולה לגרום גם לפיזור התכשיר המרוכז בכמות ובאופן לא מבוקר. לפיכך הוראה זו נדרשת למניעת חשש לזיהום מזון או כלי אוכל בחומרי הדברה רעילים, וכן חשש להצטברות חומרי הדברה ואדים רעילים במקום ההכנה של התכשיר.

תקנת משנה (ב) קובעת כי פעולת הכנת של תכשיר הדברה תתבצע בסמוך להדברה אך לא יותר מ- 12 שעות טרם ביצוע פעולת ההדברה ובכמות הדרושה לאותה פעולה. זאת על מנת למנוע אחסון וטלטול של חומרי הדברה בכלים שאינם מיועדים לכך, ועל מנת למנוע חשש לנזילות, דליפות ונזקים אחרים שעלולים להיגרם עקב אחסון התכשיר שלא באריזה המקורית.

תקנת משנה (ג) קובעת כי כלי ההכנה לתכשירי ההדברה יתבצעו באמצעות כלים ייעודיים ולא בכלי מטבח.

תקנת משנה (ד) קובעת חובת בדיקת השטח המיועד להדברה טרם ההדברה, ובין היתר, יש לוודא שאזור נקי מחפצים, בני-אדם ובעלי חיים. ההוראה המוצעת נועדה להתמודד עם פרקטיקה מקצועית שגויה, במסגרתה מדבירים מבצעים הדברה בשטח שלא פונה מלכתחילה. ביצוע הדברה בסביבה שאינה פנויה פוגע ביעילות ההדברה ומגביר את הסיכון מפיזור החומרים בסביבה.

תקנת משנה (ה) עוסקת בהצבה של תכשיר הדברה למכרסמים בתיבת האכלה. לפי תנאי הרישום של תכשירי הדברה, על מדביר המניח תכשיר הדברה למכרסמים להניח את התכשיר בתוך תיבת האכלה. זאת על מנת למנוע פיזור בלתי מבוקר של תכשיר ההדברה וגרימת הרעלות. בנוסף, על המדביר לחזור ולבדוק את התכשיר בתיבת האכלה על מנת לוודא כי פעולת ההדברה השיגה את מטרתה, ולפנות את התיבה בסיום הפעולה. על מנת לוודא כי תיבות האכלה לא יתפזרו ללא בקרה ולאפשר ביקורת, נדרש המדביר לקבע את תיבת האכלה למקומה.

תקנה 10

מוצע לקבוע הוראות להרחקת בני אדם וחיות מחמד מאזור ההדברה לצורך שמירה על

בטיחותם ומניעת חשיפתם לחומרי הדברה. עם זאת, אם מדובר בבגיר שהנוכחות שלו נדרשת או שהוא מפקח על פעולת ההדברה, והוא נוקט באמצעי זהירות מתאימים, תותר שהייתו באזור. מוצע כי במקרים כאלה על המדביר למסור לאדם הנוכח במקום, מידע והנחיות לעניין ההדברה, הסיכונים הכרוכים בה ואמצעי הבטיחות הנדרשים.

תקנה 11

מוצע לקבוע הוראות לעניין הפעולות שעל המדביר לבצע בסיום פעולת ההדברה. בין היתר, איסוף אריזות תכשירי ההדברה ומסירת מדע והנחיות למזמין ההדברה וכן מועד כניסה לאזור שבוצעה בו הדברה. מטרת הוראות אלה לשמור על בטיחות המזמין ובני ביתו וכן על הסביבה.

תקנה 12

מוצע לקבוע הוראות לטיפול בפסולת תכשירי ההדברה. בסיום פעולת ההדברה המדביר נדרש לבצע איסוף וסילוק של שאריות תכשירי הדברה ואריזות, לפי הוראות תווית התכשיר באופן בטוח. ככל שאין הוראה כזו על תווית התכשיר, המדביר נדרש לבצע את פעולת סילוק הפסולת לפי תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א-1990 או לפי הוראות תקנה 15 לתקנות רישום תכשירים.

תקנה 13

תכשירי הדברה הם חומרים מסוכנים ורעילים, ולכן יש צורך לצמצם את השימוש בהם רק למקרים הדורשים זאת. לפיכך, בסעיף 14(ד) לחוק נקבע כי מדביר יעשה שימוש באמצעים המתאימים ביותר להצלחת ההדברה, שפגיעתם באדם, בבעלי חיים אחרים ובסביבה קטנה ככל האפשר. בתקנה המוצעת נקבעו מספר הנחיות שיסייעו למדביר להחליט מהו האמצעי הפחות פוגעני לטיפול במפגע.

בתקנת משנה (א) מוצע לקבוע כי בבחירת האמצעי שפגיעתו פחותה יש להתחשב בסיווג התכשיר בהתאם להוראות התווית, וכן מוצע לקבוע כללי אצבע לפיהם ישנה עדיפות לשימוש בתכשיר בפיתיון לעומת תכשיר המיושם בריסוס או באיבוק, יישום ממוקד עדיף על פיזור על פני שטח נרחב, תכשיר שאינו דליק עדיף על תכשיר דליק, שימוש בתכשיר המיועד למין מסוים של מזיק עדיף על תכשיר בעל ייעוד כללי.

בתקנת משנה (ב) מוצע לקבוע הוראות לעניין הדברה בסיכון מיוחד, שהיא הדברה באמצעות ערפול, עישון או אידוד. במקרה שבו קיים מפגע או מטרד שלא ניתן לסלק אותו בדרך אחרת, ניתן יהיה לבצע את ההדברה באופן האמור, בהתאם להוראות התווית ובכפוף לאישור הרשם מראש ובכתב. בכל מקרה, הדברה מהסוגים האמורים לא תתבצע בקרבת אוכלוסייה או בבית מגורים. יובהר כי התקנה המוצעת משקפת מדיניות ארוכת שנים הנקוטת גם על ידי הוועדה המקצועית לרישום תכשירי הדברה תברואיים. פעולות הדברה אלה הן מסוכנות ביותר, וביצוען בקרבת אוכלוסייה עלול לגרום לנזק משמעותי העולה על

תקנה 14

התקנה המוצעת מיישמת את ההוראה בסעיף 14(א)(3) לחוק בדבר קביעת תקנות בעניין אופן הבדיקה והניטור שמדביר נדרש לבצע לאחר הדברה. ניטור לאחר פעולת הדברה נדרש על מנת לבדוק את הצלחת הפעולה. אופן ביצוע הניטור משתנה על פי סוג המזיק. במרבית המקרים, לא נדרשת בדיקה אקטיבית באמצעות ניטור במקום ביצוע הפעולה, וניתן להסתפק בדיווח מאת מזמין ההדברה, וזאת בשונה מבדיקה לפני ביצוע הפעולה. יחד עם זאת, לגבי מזיקים מסוימים נדרש ניטור מקצועי. בפעולת הדברה נגד פשפש מיטה, נמלת האש הקטנה, קרציות וטרמיטים, המדביר נדרש לבצע ניטור בכל מקום שבו בוצעה הדברה על מנת לוודא כי המפגע אכן הוסר. אי ביצוע ניטור לאחר פעולת ההדברה עלול להביא לביצוע הדברות חוזרות ונשנות מבלי להסיר את המפגע, ואף להביא להחמרת המצב בשל התפתחות של תנגודת. לדוגמא, במקרה שההדברה לא השמידה את הדרגות הצעירות של המזיק, יתגלה המפגע לאחר זמן, ויחייב ביצוע הדברה רחבה נוספת. במקרים אחרים בהם קיים ספק לגבי הצלחת הפעולה, יידרש המדביר לבצע ניטור גם למזיקים נוספים.

תקנה 15

מוצע לקבוע הוראות בעניין החובה להציב הודעת אזהרה לציבור, בכניסה למקום בו בוצעה פעולת ההדברה. הוראה דומה הופיעה בעבר בתקנות הדברת מזיקים, והיא נדרשת גם לפי סעיף 14(א)(3) לחוק. הצבת ההודעה נדרשת על מנת להזהיר את הציבור ולמנוע סיכון להרעלה. על כן, אם ההדברה מבוצעת בדירת מגורים ההנחה היא כי ביצוע הפעולה הוא בידיעת מי שמתגורר בה והצבת ההודעה אינה נדרשת. כמו כן, לא נדרשת הודעה כאשר ההדברה מבוצעת בתוך בורות ביוב סגורים, שאינם נגישים לציבור. את ההודעה יש לתלות לפחות 24 שעות לפני ביצוע הפעולה, על מנת שניתן יהיה להיערך מראש למניעת הכניסה למקום. כמו כן, יש לציין בהודעה את פרק הזמן שבו לא תותר כניסה לאחר פעולת ההדברה. על מנת למנוע מקרים בהם ההודעה אינה קריאה או נראית לעין, התקנה קובעת דרישות להודעת אזהרה, ובין היתר, הודעת האזהרה צריכה להיות על רקע לבן או צבע בהיר אחר הנראה לעין, ובגודל 16 על 21 ס"מ, צבע האותיות בהודעה יכול שיהיה שחור או אדום, כאשר גודל האותיות ימלא את שטח ההודעה.

תקנה 16

קובעת את החובה למסור מידע בדבר פעולת ההדברה למזמין. המידע שהמדביר נדרש למסור למזמין הינו בהתאם למפורט בסעיף 14(ד)(2) לחוק, ובין היתר יכלול, מידע על אזהרה ואופן התנהלות במקרה של חשד להרעלה, פרק הזמן שצריך לחלוף טרם כניס למקום בו בוצעה הדברה וכו'. את המידע יש למסור בכתב או במדיה אלקטרונית שמקובלת על-ידי המזמין

לתקנה 17

מוצע לקבוע חובת תיעוד ושמירת מסמכים הקשורים לפעילות ההדברה שבוצעה על-ידי המדביר, באמצעות יומן ביצוע, לפי הוראת סעיף 16(א)(4) לחוק. בכל פעולת הדברה המדביר נדרש לתעד את פרטי הרישיון שלו, פרטי המפעיל – ככל והדבר רלבנטי, פרטי המזמין, מקום בו בוצעה ההדברה, תאריך ושעת ההדברה, אפיון המזיקים שנמצאו במקום, רמת הנגיעות ופעולות הזיהוי שבוצעו טרם ביצוע פעולת ההדברה, פעולות מניעה שבוצעו לרבות המלצה שניתנה למזמין, התכשיר בו בוצעה ההדברה, הצלחת פעולת ההדברה וכו'.

התיעוד נדרש לצורך פיקוח על עבודת המדביר וכן יאפשר טיפול באירועים חריגים שנגרמו עקב פעולת הדברה, כגון חשש להרעלה. לצורך פיקוח מתמשך, מוצע בתקנת משנה (ב) כי התיעוד יישמר למשך תקופה שלא תפחת מ- 3 שנים מביצוע פעולת ההדברה. יצוין כי דרישת תיעוד דומה נכללה בתקנות הדברת מזיקים. יצוין כי במקביל לקידום תקנות אלה, בכוונת הרשם לפרסם הוראות מכוח סעיף 19 לחוק, אשר יחייבו תיעוד באמצעות יומן ביצוע באותה מתכונת.

בתקנת משנה (ג), מוצע לחייב מדביר שביצע הדברה של יתושים בשטח פתוח למסור לרשם דיווח מקוון בתוך 48 שעות מביצוע ההדברה. הדברה של זחלי יתושים בשטח פתוח היא פעילות שכיחה יחסית בעונת הקיץ, והיא בעלת פוטנציאל גבוה לפגיעה בבתי גידול רגישים. במסגרת רישום תכשירי ההדברה התברואיים נקבעת מידת ההתאמה של תכשיר לסוגי בית גידול שונים בהתאם למידת הרגישות האקולוגית שלהם. מטרת הדיווח המוצע לאפשר בקרה שוטפת על ההדברה בבתי הגידול, והיא תאפשר גם בקרה על האפקטיביות של הטיפול במפגעי יתושים העלולים להעביר מחלות לבני אדם.

לתקנה 18

בתקנה זו מוצע לקבוע פעולות שיהיו מותרות למדביר בדירות, גם מחוץ למקום המנוי בסעיף 4(א)(1) לחוק, גם שלא בנוכחות או בהשגחת מדביר מנחה בעל רישיון מדביר במבנים ובשטח פתוח או מדביר באיוד (להלן – המדביר המנחה). נזכיר, כי לפי סעיף 6 לחוק מדביר בדירות אינו רשאי לסייע בפעולת הדברה במבנים, בשטח פתוח או באיוד אלא בנוכחותו של מדביר בעל רישיון מתאים או בהשגחתו. המדביר המנחה יהיה המפעיל של המדביר המונחה או הממונה עליו אצל אותו מפעיל.

עם זאת, לפי סעיף 4(ג) לחוק, השר רשאי לקבוע כי פעולות הדברה בעלות סיכון נמוך לציבור ולסביבה יהיו מותרות לעיסוק של מדביר בדירות. בתקנת משנה (א) מפורטת רשימה סגורה של 5 סוגים של פעולות מותרות. מדובר בפעולות הדברה שכיחות שמידת הסיכון בהן מוגבלת.

בתקנת משנה (ב) מוצע לקבוע תנאים לביצוע הפעולות המפורטות בתקנת משנה (א), זאת במטרה להבטיח ביצוע פעולת הדברה באופן מיטבי אף ללא הכשרה ורישיון רלבנטיים. לצורך כך, מוצע לקבוע כי טרם ביצוע כל פעולה, המדביר המונחה יבצע סיור במקום המפגע

יחד עם המדביר המנחה, יבוצע ניטור מזיקים ובחינת אפשרויות לביצוע טיפול או פעולת מניעה, לאחר מכן המדביר המנחה יכין למדביר המונחה תכנית הדברה כתובה ומפורטת. בין היתר, יפורט שם תכשיר ההדברה שייעשה בו שימוש, כמויות התכשיר הנדרשות ומקומות היישום. המדביר המונחה נדרש לתעד את כל הפעולות שביצע טרם ביצוע פעולת ההדברה, במהלכה ובסיומה ועליו למסור עותק מהתיעוד למדביר המנחה. התיעוד יישמר לתקופה של 3 שנים לפחות על ידי המדביר המנחה והמונחה.

תקנה 19

התקנה המוצעת היא מכוח הוראת סעיף 20(ג) לחוק, לפיה השר רשאי לקבוע פרטים נוספים שעל המדביר לציין בפרסומת וכן לקבוע סוגים, צורות או דרכים של פרסומת שיש בהן כדי להטעות. הטעייה בפרסומת של מדביר אסורה אף היא לפי סעיף 20(א) לחוק. מוצע לאסור על מדביר לפרסם מידע שאינו תואם את חובות המדבירים לפי החוק, כגון פרסום הדברה של בעלי חיים שאינם מזיקים וכן ביצוע הדברה ללא בחינה מוקדמת של הצורך וחלופות הטיפול. כמו כן, מוצע לאסור הכללת מידע, באופן ישיר או עקיף, לרבות שימוש בסמלים, מהם ניתן להסיק כי המדביר עובד מטעם המדינה, המשרד להגנת הסביבה או הרשם. עוד מוצע לקבוע כי שימוש בביטויים או כינויים כגון "הדברה ירוקה", "הדברה אורגנית" וכד' ייחשב להטעיה, שכן הדברה כרוכה בהכרח בשימוש בחומרי הדברה. גם השימוש בביטויים מהם משתמע כי הדברה שקולה לניקוי או לחיטוי, או שיש בה מרכיב של מניעה מהווה הטעיה, מאחר שהדברה מיועדת לקטילה או לדחייה של מזיקים והיא כרוכה בפזר חומרי הדברה מסוכנים ולא בניקוי.

תקנה 20

התקנה המוצעת נועדה להבהיר את היחס בין הוראות התקנות הכלליות המוצעות לבין חובות אחרות שנקבעו בהיתר רעלים שניתן למדביר, או בהוראות על תווית תכשיר. מוצע כי במקרה של סתירה יגברו ההוראות הספציפיות בהיתר או בתווית.

תקנה 21

התקנה המוצעת נועדה לחייב מדביר למסור העתק מיומן הביצוע או מידע אחר שחלה עליו חובה לתעד או לשמור לפי החוק, לממונה הגנת הסביבה לפי דרישתו. ממונה הגנת הסביבה מוסמך לבצע פיקוח על מדבירים מכוח חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011. הוראה זו נדרשת על מנת לאפשר ביצוע פיקוח אפקטיבי על פעולות המדביר, שמרביתן מבוצעות באתרים משתנים ללא אפשרות לפיקוח על אתר. סמכות מקבילה נתונה לפי סעיף 18(ג) לחוק לרשם. עוד מוצע כי ממונה הגנת הסביבה יהיה רשאי לדרוש ממדביר למסור מידע בדרך של התייצבות במקום מסוים לפי דרישת הממונה. הוראה זו נועדה להתמודד עם התחמקות של מדבירים מפעולות פיקוח וממסירת מידע.

תקנה 22

התקנה המוצעת מפרטת מהן החובות לפי התקנות שיחולו גם על מפעיל. נזכיר כי מפעיל מוגדר בסעיף 2 לחוק כמי שמפעיל דרך קבע אדם אחר בביצוע הדברה. החובות שיחולו על מפעיל הן להעמיד לרשות המדביר את הציוד והאמצעים הנדרשים לפי הוראות תקנות אלה, וכן כי לא יורה לו לפעול בניגוד להוראות התקנות. כך למשל, מפעיל לא יהיה רשאי להורות למדביר לבצע הדברה מבלי לבדוק את נחיצותה. כמו כן, יחולו על המפעיל הוראות התקנות שעניינן ציוד אחסון והובלה, תיעוד פעולות ופרסומת.